

**LIEUVIŲ KATALIKŲ DIENRASTIS**  
**"DRAUGAS"**  
 Eina kasdieną išskyrus nedėliant.  
**PRENUMERATA KAINA:**  
 CHICAGO IR UZSIENYJE:  
 Metams \$6.00  
 Pusė metų 3.50  
 SUV. VALST.  
 Metams \$5.00  
 Pusė metų 3.00  
 Prenumerata mokasi iškašo. Laikas skaitosi nuo užsirašymo dienos ne nuo Naujų Metų. Norint perlaikyti adresą visada reikia prisūsti ir senas adresas. Pinigai geriausia siūsti išperkant krasoje ar ekspres "Money Order" arba įdedant pinigų į registruotą laišką.  
**"Draugas" Publishing Co.**  
 1800 W. 46th St. Chicago, Ill.  
 Telefonas McKinley 6114



### Lietuvos Senatas.

Atspausdintas "Draugas" kun. D-ro A. Maliausko sustatytasis Lietuvos Konstitucijos projektas reikalauja, kad kiekvieno teisės sumanymas prieš gausiant įstatą jėgą pereitų dvi apsvartymų eilės: vieną atstovų bute, kitą senate. Bet gerbiamasis mokslininkas j konstitucijos projektą labai mažai paragafų teįtraukė apie patį senatą.

Senatas, kaip augštesnysis teisdavys butas, arba visai nereikalingas, arba turi kuomet nors žymiai skirtis nuo žemesniojo teisdavys buto. Tai skirtumą reikia pažymėti konstitucijoje.

J pirmąjį arba didįjį atstovybės butą renkama vienas atstovas nuo paskirto piliečių skaičiaus. Čia nežinoma j nieką daugiau, kaip tiktai j tą, kad renkamasis patiktų rinkikams. Todel j žemąjį butą susirenka žmonių upo ir jū valios išrinktieji. Bet nei upas nei valia dar neištenka, kad įstatai būtų gerai sumintyti ir surašyti: tau tikslu reikia ir prityrimo ir mokslo.

Todel sakytume, kad j senatą galima būtų rinkti tiktai žmones nejaunesnius kaip 35 metų amžio, idant nors 15 metų užaugusio gyvenimo prityrimą galėtų turėti kiekvienas senatorius.

Turėtų būti įstatas, kad senatorius būtų savo gyvenime perleides nors 15 metų mokslui, neskaitant sugaistų metų. Penkiolika metų užtenka, kad žmogus pabaigtų augstą mokyklą sulig Europos kontinento išvaizdos. Ten 3 metai prirengimo, 8 metai gimnazijos ir 4 metai universiteto. Jei kas statosi kandidatui j senatorius, nebuvęs tiek metų mokytose, tai turėtų augščiau sianame šalies teisme prirodyti, jog be mokyklos igijo tiek mokslo, kiek paprastai igijama 15 metų mokslu.

Kadangi j žemąjį butą dažniausiai patenka asmenys gyvenantieji praktiskine politika, tai žemasis teisdavys butas beveik visuomet būva vienpusiškas. Tat kenkia įstatams, nes jie vienpusiškumu atima laisvę tiems gyventojams, kurie prie tos vienos pusės nenori ar negali prisidėti. Todel senatą svarbu būtų sustatyti netiek iš partijų atstovų, kiek iš įvairių žmonių rūšių.

Pirmiausiai Senate turėtų būti aprupinta vieta mažųjų tautoms: lenkams, žydams, baltgudžiams, vokiečiams. Pas kui reiktų ir luomams: darbi-

ninkams, žemės savininkams, pirkliams, pramoninkams, dvi siškijai. Kiekvieno luomo ar tautos renkamas turėtų priklausyti prie to paties, prie kurio ir rinkikai, išskyrus darbininkų atstovą. Jis galėtų būti nebedarbininkas delto, kad 15 metų pašventus mokslui sunku grįžti prie rankelpnio darbo. Jei tokių ir būtų, tai jų skaičius būtų mažas ir tokiu budu darbininkai būtų priversti rinkti savo atstovą iš permažo skaičiaus asmenų. Geriau tegu nedarbininkas atstovaus darbininkus, negu kad darbininkų atstovai senate būtų nenoriai išrinkti.

Pasirupinus Senato sąstatos įvairumu, reiktų apriboti jų skaičių. Lietuva yra maža šalis: joje neturėtų būti daugiau 50 senatorių. Negera būtų padaryti mažiau 40. Geriau būtų padaryti 50 negu 40, idant skiriamu luomams ir tautos senatorių proporcija lengviau būtų neperdaug mokintai visuomeni parodyti procentinio apskaitymo teisingumą.

Tą proporciją turėtų pirmam senatui sustatyti Kuriamasis Seimas, o toliau kiekvienas senatas savo įgaliojimų pabaigoje sustatyti busiančių senatorių proporciją.

Įgaliojimų laiką senatui reiktų paskirti ilgą, sakysime dešimties metų, idant jie galėtų j šalies teisdavybe įdėti savo gyvenimą ir jėgas, nesirūpindami ateinančių rinkimų prirengimu.

Senatas neturėtų būti paleidžiamas, kada sugriauna ministerijos įneštąjį projektą, nei ministerija neturi priedermės atstatydinti del jos projekto neperejimo per senatą. Senatas neišreiškia ministerijai savo pasitikėjimo nei nepasitikėjimo. Tais visais žvilgsniais senatas skiriasi nuo atstovų buto.

Teisdavibių iniciatyvą senatas turi taip pat, kaip atstovy buzas, kaip ministerija ir kaip piliečių burys pažymėto konstitucijoje didumo.

Besidarant nuomonių skirtumui tarp Atstovų Buto ir Senato, susidaro bendra komisija po tris atstovus iš abiejų pusių. Jie išsirenka pirmininką kokį nori Lietuvos piliečių ar pilietę.

Moterys gali būti išrinktos j senatą tomis pačiomis teisėmis, kaip ir vyrai, bet nei vyrai nei moterys nesiskaito nei luomu nei tauta.

Nors lyties skirtumas yra didesnis už kitus žmonių skirtumus, tačiau pati gamta, sudarydama lygų vyrų ir moterų skaičių, statydama viešpatiją ant šeimynos, o šeimyną ant vyro ir moteries, prašalino atskiros lyčių atstovybės reikalą. Uždraudimas moterims dalyvauti teisdavybėje buvo blogas; to nesant lyčių lygsvara susidaro savaimi.

### Anglija ir Airija.

Iš kairiųjų ženklų rodosi, kad Anglija ims kitaip apseiti su airiais. Naujai paskirtasis Lordas Leitenantais generolas Sir Nevil Macready mandagiau apšėjo su badu streikuojančiais airiais uždarytais kalinimuose. Tuomi nepasitenkinimo lordas French, Airijos vice karalius, ir žada atsitraukti iš savo vietos.

Dabar Anglijos parlamente plačiai kalbama, kad French'o vietą užimsias Earl of Granard. Ta kandidatura Anglijos politikams labai patinka nes Earl of Granard yra

## Lietuvos Konstitucijos Projektas.

**Antra dalis.**  
**Parasė**  
**Kun. D-ras. A. Maliauskis.**  
 (Pabaiga).

153. Provincieijos taryba susirenka bent vieną kartą per metus. Taryba paskiria ir kontroliuoja provincieijos valdininkus, išrenka savo provincieijos senatorius, išleidžia parėdymus, paskiria mokesčius, sustato metinį biudžetą. Biudžetas yra viešas.

Provincieijos, valščiaus taryba rūpinas viešaisiais vietiniais reikalais, nepakenkdama visos Lietuvos visuomenės reikalams. Įstatymas nustato jų priedermes ir teises ribose, kurias pažymi konstitucija.

154. Didžiąją provincieijos tarybos darbo dalį atlieka jos pačios išrinktasis provincieijos komitetas. Provincieijos komitetas susideda iš šešių sąnarių išrinktų iš provincieionalės tarybos. To komiteto rankose yra ekzekutyvė provincieijos valdžia. Jis valdo provincieiją visu tuo laiku, kuomet taryba nėra susirinkusi.

155. Provincieijos tarybai ir provincieijos komitetui pirmininkauja gubernatorius, kurį paskiria Valstijos Taryba, o patvirtina senatas.

Gubernatorius turi teisę kalbėti ir balsuoti provincieijos taryboje ir provincieijos komitete. Jis prižiūri, kad provincieijos butų pildomi įstatymais, prižiūri, kontroliuoja provincieijos valdininkus ir yra mazgu, kuris jungia provinciejalę valdžią su centrale.

156. Apskritys turi savo svarbą tiktai renkant atstovus j parlamentą ir kaip teismo rajonas. Provincieijos taryba paskiria apskričių kontrolierius, kurie prižiūri valščių valdžios veikimą.

157. Valščius yra pamatinė valstijos vienata. Jo autonomija yra kertiniu demokratiškosios Lietuvos laisvės akmenu.

158. Legislatyvė valščiaus valdžia priguli valščiaus tarybai, kurią išrenka vietiniai piliečiai aštuoneriems metams. Kad dalyvauti provincieijos ar valščiaus tarybos rinkimuose, reikia toje provinciejoj ar tame valščiuje gyventi bent nuo trijų metų.

Taryba susirenka taip dažnai, kaip to yra reikalas.

159. Ekzekutyvė valščiaus valdžia priguli šešiams seniunams ir valščiaus viršaičiui. Juos visus renka valščiaus taryba. Valščiaus viršaičio išrinkimas turi but patvirtintas

Valstijos Tarybos, kuri gali jį ir prašalinti už nepildymą įstatymų. Viršaitis pirmininkauja ir valščiaus taryboje ir seniunų susirinkime.

160. Svarbesnieji valščiaus tarybos nutarimai turi but patvirtinti provincieijos komiteto.

161. Valstijos Taryba turi teisę prižiūrėti, kad provinciejoj ir valščių valdžia pildytų konstituciją, įstatymus, o nepildančius turi teisę priversti juos pildyti.

### PRIEDAS.

**Antrasis Administracijos su tvarkymo budas.**

1. Administratyvė valdžia yra rankose prezidento ir ministrėjų.

2. Mėnesio laikotarpyje prieš pasibaigiant esančiojo prezidento tarnystei abu parlamentu rumu susieina j bendrą posėdį ir išrenka respublikos prezidentą šešeriemis metams.

3. Prezidentui arba pasitraukus arba numirus, yra tuoj renkamam naujas prezidentas, o iki išrenkant, prezidento funkcijas pildo ministrėjų taryba.

4. Išrinktu j prezidentus gali buti ir buvusysis prezidentas. Kandidatas j prezidentus, kad buti išrinktu, turi gauti bent du trečdaliu balsų. Jei nei vienas tiek negavo, balsuojama antrą kartą iš dviejų daugiau balsų gavusiųjų kandidatų, tuomet užtenka gauti tik paprastą balsų daugumą.

5. Parlamentui reikalaujant visuomenės nubalsavimu prezidentas gali but prašalintas prieš terminu pasibaigiant. Tokį reikalavimą parlamentas tegali nutarti tiktai 2-3 balsų dauguma abiejų rumų.

Tokių parlamentu nutarimu prezidento veikimas yra suspenduotas. Jei turinčiųjų teisę balsuoti piliečių dauguma balsavo už prašalinimą, prezidentas yra prašalintas. Jei visuomenė dauguma balsų atmetė parlamentu reikalavimą, prezidentas palieka, o parlamentas tuo pačiu yra paleistas.

6. Prezidentas turi suspensyvą "veto." Įstatymus, kuriuos priėmė abu parlamentu rumu, o kuriuos prezidentas skaito netikusiais, prieš paskelbiant, jis nusiunečia atgal j parlamentu antrą kartą juos persvarstyti, ir nurodo savo nepritarimo priežastis. Jei parlamentas, persvarstęs tą įstatymų sumanymą, antrą kartą jį priėmė, prezidentas turi jį paskelbti, kaipu naujai įvyksiantį įstatymą j 90 dienų laikotarpyje ga-

kas tapo kataliku. Jo sunus taip-gi yra katalikas. Jaunas Earl of Granard yra buvęs Amerikoje ir čia 1908 m. vedė pačią Ogden Mills'o dukterį. Karės laiku Granard'as sutelkė aiurių laisvanorių pulką ir su juomi pasižymėjo kovose taip, kad kėlisyk tapo oficaliajai pagirtas ir gavo karės nuopelnų ordeną. Nuo 1918 m. Granard'as buvo lordu leitenantu Longford'o apskrityje Airijoje.

Kandidatas j vice-karalius yra žinomas Ispanijoje ir Ryme. Tarp airių jis senai darbuosi priklausydama prie organizacijos vadinamos Companions of St. Patric.

Kaikurie sako, kad paskiriant apie Granard'o paskyrimą yra tyčia angli leidžiamas su tikslu nutildinti supykusius Amerikiečius ir šiek tiek apglostyti airius, rodant šiokių tokių taikos noro ženklų.

li jį pavesti nubalsuoti visuomenėi.

7. Parlamento ar visuomenės nubalsuotuosius įstatymus prezidentas paskelbia ir pasirūpina, kad būtų įvykdyti.

8. Prezidentas turi teisę dovanoti bausmę paprastiesiems nusikaltėliams. Nusikaltusiam-gi valdininkui bausmė tegali but dvanota tiktai įstatymų kelin.

9. Prezidentas paskiria ir paliuosuoja augštuosius valdininkus, bet tie paskyrimai turi but patvirtinti senato.

10. Prezidentas turi teisę įnešti j parlamentą įstatymų sumanymus,

11. Prezidentas atstovauja tautą oficalėse iškilmėse ir tarptautiniuose santikiuose. Jis daro sutartis su svetimomis šalimis, bet tos sutartis tiktai tuomet tegija galybe, kada jas patvirtina parlamentas 2-3 balsų dauguma abiejų rumų.

12. Prezidentas yra vyriausiu armijos vadu, bet paskelbti karę ar padaryti taiką tegalima tiktai įstatymų kelin.

13. Kiekvienas prezidento parėdymas turi but pasirašytas atsakomybėje esančio ministerio. Ministeriai atsako už tuos prezidento parėdymus, ant kurių jie pasirašo ir už visus parėdymus, kuriuos jie įvykdyta.

14. Be parlamentu sutikimo prezidentas neturi teisės išvažiuoti iš savo valstijos.

15. Prezidentas paskiria premjerą ir kitus ministrėjus sulig premjero patarimū.

16. Premjeras pirmininkauja ministrėjų posėdžiuose, duoda generale politikai pakraipą ir griežtai prižiūri kiekvieno ministerio veikimą.

17. Generalėse politikos ribose kiekvienas ministeris savitai vedta sau pavestąjį administracijos saką. Jie yra solidariski vadovaujant premjerui.

18. Ministrėjų posėdžiai yra slaptys, publikai neprieinami. Sekreto priedermė riša visus ministrėjų tarybos sąnarius.

19. Ministeriai įneša j parlamentą suformuluotą įstatymų sumanymą, išreiškia parlamentui savo nuomonę apie tuos įstatymų sumanymus, kuriuos įneša senatoriai, ar atstovai, ar piliečiai.

20. Nei vienas ministeris neturi teisės siūsti j parlamentą įstatymų sumanymą, nepritarus kitiems kabinetu sąnariams.

21. Įstatymų sumanymą visupirma išgvildena ministrėjų komitetas, paskiaus jį egzaminuoja visas ministrėjų kabinetas ir tik tuomet teįneša jį j parlamentu.

22. Ir ministrėjai ir jų paskirtieji atstovai turi teisę dalyvauti kiekvienu rumų ir jų komtetų posėdžiuose, bet balsuoti tegali tiktai tuomet, jei patjis yra tų rumų atstovais. Jie turi teisę kalbėti ir jų kalba turi but nekliduoma, išklaudyta, jei to jie reikalauja.

23. Ir vienu ir kitu rumų sąnariai turi teisę klausiti ministrėjų informacijos, juos interpeluoti. Bet apie tų dalykų ginčai ir išreiškimas ministrėjus pasitikėjimo ar nepasitenkinimo teįvyksta tiktai bent po penkių dienu.

24. Už pravedimą blogųjų įstatymų ir už sulaukimą gerųjų atsakomybė krinta ant ministrėjų, jei šie yra parlamentu daugumos vadais.

25. Ministeriai yra solidariski atsakomybėje už generale politikos pakraipą, kurios laikos vykdančioji valdžia, o kiekvienas ministeris atskirai atsako už savo asmenišką valdymo srityje veikimą.

26. Ministeriai atsako parlamentui ir taip ilgai jį tegali ministrauti, kaip ilgai turi parlamentu daugumos pritarimą.

27. Parlamentas gali išreikšti savo nepasitenkinimą ministerialais, a) arba nubalsuodamas, kad jis ministerialais nepasitikti, pagaliaus nenurodydamas nei to nepasitikėjimo priežastijų, b) arba pasmerkdamas vieno, ar keliu arba visų ministrėjų veikimą.

28. Jei prezidentas su ministerialais numano, kad parlamentas nebeturu visuomenėje užuojautos, tuomet prezidentas atsišaukia j visuomenę ir paveda jai tą klausimą nubalsuoti. Jei dauguma pilnateisių piliečių stoja už ministrėjus ir pasmerkia parlamentą, šis tuo pačiu yra paleistas, o ministerialiai pasilieka. Jei dauguma pilnateisių piliečių pritaria parlamentui, ministerialai turi pasitraukti.

Jei yra numanu, kad ministerialai nustojo pritarimo ne vien daugumos atstovų, bet ir daugumos balsuotojų, tuomet ministerialai be jokio referendumo turi pasitraukti.

29. Ministrėjų priedermė yra įvykdyti išleistusius įstatymus, sustatyti metinį biudžetą, prižiūrėti valdininkus, kasmet išduoti parlamentui ar jo komisijai smulkia atskaitą iš savo valdymo, iš valstijos išplaukų ir išlaidų.

Šį augštiosios administracijos su tvarkymo projektą priėmus, reiktų atmaintyti atskaitinius paragafus konstitucijos projekto antroje dalyje įvardytoje "Valdžia."

### KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI.

Klausimas. Ar Lietuviai Amerikoje piliečiai galima yra važiuoti j Lietuvą neuzstatant kaucijos, kad sugrįšti? Aš girdėjau, kad reikia užstatyti \$500 dolierų, kurie prapuoja, jei negrįžti per šesis mėnesius. Aš jau esmi pasirengęs imti Amerikos pilietybės poperas, bet dar nepadariau prisiegos. Jei taip būtų kaip sakoma, tai poperų neimečiau.

J. Sereika.

Atsakymas. Gali imti poperas be baimės. Pilietybės poperas, nemazina žmonių teises bet daugina. Apie 500 dolierų kauciją tik iš tamistos pirmojo teko girdėti. Niekada tokios teisės nebuvo ir, turbūt, nebus. Daugelis išvažiavo ir išvažiuoja be kaucijų. Norėdamas įsitikinti Tamista gali paklausti tenai, iš kur imsi pilietybės poperas.

### SPAUDOS DRAUGIJOS VALDYBA.

Pirmininkas Kun. F. Kemešis, E. 381 Westminster ave., Detroit, Mich.

Vice-Pirmininkė M. L. Gurskaitė, 3347 Auburn ave., Chicago, Ill.

Sekretorius Kun. V. Kulikauskas, 2327 W. 23-rd pl., Chicago, Ill.

Izdininkas Kun. F. Kudirka, 2327 W. 23-rd pl., Chicago, Ill.

Iždo globėjas I. Nausėdas, 917 W. 33-rd str., Chicago, Ill.

Literatūris Patarėjas Kun. P. Bučys, 2634 W. Marquette Rd., Chicago, Ill.

**W.S.S.**  
 WAR SAVINGS STAMPS  
 ISSUED BY THE  
 UNITED STATES GOVERNMENT

### MASTER SYSTEM

**Vyrų ir Moterų Rubų Kirpimo ir Designing Mokykla.**  
 Mūsų sistema ir mokymo budu juo trumpu laiku išmoksite viso amato.  
 Mes turime didžiausius ir geriausius kirpimo, designing ir siuvimo skyrius, kur kiekvienas gauna geros praktikos besimokindamas.  
 Visuose siuvimo skyriuose mašinos varomos elektros jėga.  
 Kviečiame kiekvieną ateiti bile ko kiuo laiku, dieną ir ar vakarais, pasižūrėti ir pasikalbėti del sąlygų.  
 Patternas daromos sulig miteros, visokio stiliaus ir dydžio iš bet kurios mado knygos.

**MASTER DESIGNING SCHOOL.**  
 J. F. Kasnicka, Vedėjas  
 190 N. STATE STREET, CHICAGO.  
 Kamps Lake St., ant 4-tų lubų

Tel. Drover 7043  
**Dr. C. Z. Vezelis**  
 LIETUVIS DENTISTAS  
 Valandos: nuo 9 ryto iki 9 vak.  
 Sereidomis nuo 4 lyg 9 vakare  
 4712 SO. ASHLAND AVENUE  
 arti 47-tos Gatvės

**JOSEPH C. WOLON**  
 Lietuvos Advokatas  
 39 SO. LA SALLE STREET  
 Gyvenimo Tel. Humboldt 97  
 Vakaraus 2911 W. 33-rd Street  
 Tel. Rockwell 4999  
 CHICAGO, ILL.

**Dr. M. Stupnicki**  
 3107 So. Morgan Street  
 CHICAGO, ILLINOIS  
 Telefonas Yards 5658  
 Valandos: — 8 iki 11 ir ryto;  
 8 po pietų iki 8 vak. Nedėliomis nuo 5 iki 8 val. vakare.

**Dr. G. M. GLASER**  
 Fraktikuoja 38 metai  
 Ofisas 3148 So. Morgan St.  
 Kertė 32 ro St., Chicago, Ill.  
 SPECIALISTAS  
 Moteriskų, Vyriškų, taipgi chro-  
 niskų ligų.  
 OFISO VALANDOS: Nuo 9 ryto  
 iki 10, nuo 12 iki 2 po piet, nuo 6  
 iki 8 valandai vakara.  
 Nedėliomis nuo 9 iki 2 po piet.  
 Telefonas Yards 687

**DR. J. SHINGLMAN**  
 Gydytojas ir Chirurgas  
 Ofisas 4930 W. 13 St.  
 Kamp 49 Coust  
 Res. 1229 W. 49 Avenue  
 Telefonas Cicero 8654  
 Ofiso Cicero 49  
 KALBAME LIETUVISKAI

### PIRKITE KARŠ TAUPYMO ŽENKLELIUS W.S.S.

### SERGĖKITE SAVO AKIS.



Smetonos gerai pritalkinti akiniai bus palengvinimu del Jūsų akių. Kuomet tykenti nuo galvos skaudėjimo, kuomet raidėsi liczai j kru-  
 vę, huonet skaitai ar siuvi ar ra-  
 šai, tai tuomet yra ženklas, kad reikia Jums akinii. Mano 15 metų patyrimas priduos Jums geriausiajį patarnavimą už prieinamą kainą net taip žemai net iki \$3.00.

**JOHN SMETANA**  
 Akių Specialistas  
 1801 S. Ashland Av. Chicago  
 Egzaminas suteikiamas dykal.  
 Kampas 18-tos gatvės.  
 3-tios lubos virš Platt'o aptiekos.  
 Kambaris 14, 15, 16, 17 ir 18  
 Tėmykite j mano parasė.  
 Valandos: nuo 7 val. ikrtyo iki 9 val. vakara. Panedėla, Sereidomis ir Penktadiomis.

VYRAI ĮSMOKITE BAZZASKUTENSES.  
 Diena ar vakarais. Uždirkite didelius pinigus po kelios savaitių. Darbai parpuimanti. Sapas iankinti darbininkų. Gaty-  
 šfokite ar rasykite. Dept. A.  
 Moier Barber, College  
 105 S. Wells Str. Chicago.